

02.11.2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite: Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö

Hallituksen esitysluonnos tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 184 §:n muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltu hallituksen esitysluonnos tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 184 §:n muuttamisesta. Esityksen valmistelun taustalla ovat täytäntöönpanoa edellyttävät EU-säädökset, ns. DSM-direktiivi¹ ja verkkolähetykdirektiivi². Direktiivit ovat osa Euroopan komission tekijänoikeuden modernisointihanketta, joka on osa komission digitaalisia sisämarkkinoita koskevaa strategiaa. Lisäksi esitysluonnos sisältää aihepiiriin liittyviä kansalliselta pohjalta valmisteltuja muutoksia ja teknisluonteisia korjauksia tekijänoikeuslain säännöksiin.

Tarkoituksena on, että ehdotetut lait tulisivat voimaan mahdollisimman pian keväällä 2022. DSM- ja verkkolähetykdirektiivi olisi tullut panna täytäntöön 7.6.2021, minkä vuoksi komissio on 23.7.2021 käynnistänyt rikkomusmenettelyn Suomen osalta antamalla virallisen ilmoituksen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta. Pyydettyä lausuntonaan valtiovarainministeriö toteaa seuraavaa.

Esityksen vaikutuksista

Esitysluonnos sisältää pääasiallisia vaikutuksia koskevan luvun 4.2., jossa selostetaan muun muassa tekijänoikeusjärjestelmän, tekijänoikeuden rajoituksia ja sopimuslisenssiä koskevien ehdotusten, sopimusehtojen sääntelyn muutosten, tekijänoikeuden lähioikeuksia koskevien muutosten sekä verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuuta koskevien ehdotusten vaikutuksia. Esitysluonnoksesta kuitenkin uupuu luku, jossa selostettaisiin kokonaisvaltaisesti ehdotusten taloudellisia vaikutuksia, etenkin vaikutuksia julkiseen talouteen. Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa tulee esitysluonnosta täsmentää siten, että siinä on kokonaisvaltaisesti selostettu ehdotusten taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset julkiseen talouteen.

Esityksen yhtenä tarkoituksena on luoda riidanratkaisujärjestelmä ja perustaa tekijänoikeusriitalautakunta. Ehdotetun lain 55 h – 55 j §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnasta.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2019/790/EU tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2019/789/EU lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetyksiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja neuvoston direktiivin 93/83/ETY muuttamisesta.

Ehdotetun 55 i §:n mukaan hakemuksen käsittely lautakunnassa on sisällön tuottajalle mak-
sutonta ja riidan osapuolet vastaavat itse omista kustannuksistaan. Lautakunnan ratkaisu ei
sitoisi tuomioistuinta.

Ehdotetun 55 i §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (s. 114) pykälällä pannaan täytän-
töön DSM-direktiivin 17 artiklan 9 kohta, jossa edellytetään toimia sen varmistamiseksi, että
käyttäjillä on käytössään nopeat ja tehokkaat riidanratkaisukeinot ml. tuomioistuimen ulkopuo-
lisia riidanratkaisukeinoja. Komission ohjeistuksen mukaan tuomioistuimen ulkopuolisen rii-
danratkaisukeinon tulisi olla käyttäjille ilmainen. Koska kysymys olisi sisällön tuottajien sana-
vapauden turvaamisesta eikä siihen yleensä katsota liittyvän taloudellisia intressejä sisällön
tuottajien puolelta, käsittelymaksun periminen johtaisi esitysluonnoksen mukaan (s. 64) toden-
näköisesti siihen, että he eivät valittaisi aineiston perusteettomasta poistosta.

Tekijänoikeusriitalautakunnan perustamisesta on esitysluonnoksessa arvioitu aiheutuvan al-
kuun *ainakin* noin 170 000 euron pysyvät vuosittaiset kustannukset. Kustannukset tulisi kattaa
valtion talousarviosta. Esitysluonnoksen mukaan (s. 123) tarvittava pysyvä lisärahoitus
vuonna 2022 esitetään käsiteltäväksi vuoden 2022 lisätalousarvion yhteydessä ja seuraavien
vuosien 2023 – 2025 valtiontalouden kehyspäätöksen yhteydessä.

Määrärahatarpeet käsitellään ja päätetään valtiontalouden menokehyksen puitteissa valtion
talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa sovittaen ne yhteen muiden julkisen talou-
den menotarpeiden kanssa. Tekijänoikeusriitalautakunnan perustamisesta aiheutuvat kustan-
nukset eivät sisälly eduskunnan käsiteltävänä olevaan valtion vuoden 2022 talousarvioesityk-
seen. Määräraha ei myöskään sisälly vuosien 2022 – 2025 julkisen talouden suunnitelmaan.

Ennen kuin esitysluonnoksesta aiheutuvien kustannusten rahoittamisesta ja kattamisesta on
päätetty, esitysluonnosta ei valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan voida antaa edus-
kunnan käsiteltäväksi. Julkisen talouden heikko tilanne huomioon ottaen ehdotuksiin, jotka
lisäävät pysyvästi julkisia menoja, tulee lähtökohtaisesti suhtautua pidättyen. Valtiovarainmi-
nisteriön näkemyksen mukaan lisämäärärahatarpeet ovat katettavissa myös opetus- ja kult-
tuuriministeriön pääluokan ja kehyksen sisältä. Esitysluonnosta on tarpeen täsmentää tältä
osin. Jatkovalmistelussa on tarpeen myös täsmentää, mistä kaikista tekijöistä tekijänoikeus-
riitalautakunnan kustannukset muodostuvat (euromäärineen) ja mikä on lopullinen kustannus-
vaikutus (eri vuosina).

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Budjettineuvos

Merja Salmi